

Amsterdam Studies

The Truth, the Whole Truth, and nothing but the Truth

Amsterdam Studies is a multi-lingual Internet forum for analyses on political, economic and cultural developments in Europe.

ISSN 1873-3042

Editor-in-chief: László Marác

Internet: www.federatio.org/amsterdamstudies.html

Email: lkmaracz@wanadoo.nl

László Marác: Kosovo op weg naar onafhankelijkheid

Issue #8.

13 October 2006

De kans dat nationale en etnische conflicten op de Balkan tot een hernieuwde oorlog leiden is gering. Dat wil echter niet zeggen dat de Balkan tot rust gekomen is. De staatskundige verhoudingen in de regio zijn nog steeds niet uitgekristalliseerd en dit veroorzaakt politieke spanningen en etnische onrust. Het ziet er naar uit dat Kosovo onafhankelijk gaat worden. In deze bijdrage een analyse van de gevolgen hiervan.

Kosovo

Op 23 oktober waren er verkiezingen in Kosovo die gewonnen werden door de Democratische Liga van Kosovo (LDK) van de zittende president Ibrahim Rugova. De LDK behaalde 46 procent van de stemmen, terwijl de Democratische Partij (PDK) die onder leiding staat van de commandant van het voormalige Kosovo bevrijdingsleger UCK, Hashim Taci met 28 procent als tweede eindigde. De opkomst bij deze verkiezingen die onder toezicht stonden van de internationale gemeenschap viel met 53 procent enigszins tegen. De tegenvallende opkomst had mede te maken met het feit dat de verkiezingen voor het Kosovaarse parlement geboycot werden door de Servische minderheid in de landsstreek die formeel nog bij Servië hoort maar feitelijk gerund wordt door een internationaal bestuur onder gezag van de VN (UNMIK).

Tot de boycot werd aangezet door de Servische politieke leiding in Belgrado. De Servische premier Vojislav Kostunica, een gematigde nationalist ging voorop in de oproep. Hij kreeg bijval van de oppositionele Servische Radicale Partij (SRS), de extreem-nationalistische partij van Seselj die op verdenking van oorlogsmisdaden in het voormalige Joegoslavië terecht staat voor het Joegoslavië Tribunaal in Den Haag. Ook de Servisch-orthodoxe kerk sloot zich bij de oproep van de premier aan. De Serven willen in geen geval dat hun minderheid in Kosovo die 120.000 personen telt legitimiteit verschaft aan een Albanees bestuur dat streeft naar de onafhankelijkheid van Kosovo.

Met de onafhankelijkheid van Kosovo moet serieus rekening gehouden worden. Ten eerste vormen de Albanen in Kosovo een duidelijke meerderheid van 95 procent. De verwachting is dat deze meerderheid nog groter zal worden omdat steeds meer Kosovo Serven nu zij zich bedreigd voelen, zullen wegtrekken. Ten tweede is er een ruime meerderheid in het Kosovaarse parlement voor de onafhankelijkheid van Kosovo en willen de Kosovo Albanen op geen enkele voorwaarde meer onder het gezag van Belgrado. Voor de Albanen is de Servische politiek van overheersing, discriminatie en etnische zuivering geen optie meer. Ten derde heeft de Nederlandse oud-VN-diplomaat Niek Biegan erop gewezen dat de onafhankelijkheid van Kosovo onder de huidige grenzen de enige oplossing voor het probleem is. Andere oplossingen zoals handhaving van de *status quo*, aansluiting van Kosovo bij Albanië en de etnische verdeling van Kosovo in een Servisch en Albanees deel zouden volgens Biegan ongewenste en gevaarlijke andere politieke processen in de regio tot ontlasting kunnen brengen.¹ Het is dus een kwestie van tijd dat er een zogeheten *roadmap* – mogelijk al in 2005 - onder supervisie van de VN voor de onafhankelijkheid van Kosovo zal komen. Wat voor gevolgen zal dit hebben voor de rest van ex-Joegoslavië?

Bosnië

Belgrado zal zich zwaar bekocht voelen door de internationale gemeenschap. Er moet dus rekening gehouden worden met een verdere radicalisering van de Serven. De Serven zullen zeker wisselgeld claimen voor het verlies van Kosovo met de voor de Servisch-orthodoxe kerk belangrijke Servische kerken en kloosters in het zuiden van Kosovo. Het ligt voor de hand dat compensatie voor verloren gegaan territorium in Bosnië wordt gezocht. Belgrado zal proberen om het Servische gedeelte van Bosnië-Herzegovina, de Republiek Serbska dat grenst aan Servië zelf uit Bosnië los te weken. Dat betekent dat de EU dat binnenkort 7000 militairen met politioenele taken naar Bosnië-Herzegovina zal sturen voor een lange tijd in Bosnië zal moeten blijven om de territoriale integriteit van deze staat te garanderen. Daarmee zal de informele status van Bosnië als EU-protectoraat *de facto* bestendigd worden.

Vojvodina

Opspelend Servisch nationalisme zal de druk op de Hongaarse minderheid (400.000) in het noorden van de Servische landsstreek Vojvodina die aan Hongarije grenst verder opvoeren. Het Europese Parlement heeft op 15 september in een resolutie die kamerbreed gesteund werd de Servische autoriteiten opgeroepen een einde te maken aan discriminatie en geweld van Serven tegen etnische Hongaren in de Vojvodina. Het Hongaarse parlement in Boedapest is inmiddels accoord gegaan met het voorstel om een bindend referendum te organiseren over de dubbele nationaliteit van etnische Hongaren buiten Hongarije. Dit voorstel werd met 350.000 handtekeningen die nodig zijn voor het uitschrijven van een dergelijk referendum ondersteund. Hierdoor zullen de Vojvodina-Hongaren vrijwel zeker een dubbele Servisch-Hongaarse nationaliteit krijgen. De hervormingsgezinde krachten in Servië die aansluiting willen bij het Westen hebben geen bezwaar tegen deze opening via “hun” Hongaren richting EU- en NAVO-lid Hongarije maar de reactie van de Servische nationalistena laat zich raden.

Macedonië

Ook zal bij een toenemend nationalisme in Servië de afscheiding van Montenegro uit het Servisch-Montenegrijnse staatsverband weer op de agenda komen. De Montenegrijnen willen zich al langer van Servië afscheiden. Met de onafhankelijkheid van Kosovo op stapel zal de onafhankelijkheid van Montenegro in een stroomversnelling komen.

Macedonië zal weleens de grote winnaar kunnen worden van het streven naar onafhankelijk van de Kosovo Albanese. Immers het land herbergt een Albanese minderheid van zo'n 40 procent van de bevolking die woont aan de grenzen met Albanië en Kosovo. Er zijn spanningen tussen de Slavische Macedoniërs en de Albanese Macedoniërs. Om de druk van Macedonië te halen als de *roadmap* voor de onafhankelijkheid van Kosovo realiteit wordt, zal er iets moeten gebeuren om de stabiliteit van het land te waarborgen. Recentelijk heeft Macedonië een verzoek ingediend bij de EU om een kandidaatlidmaatschap. Hoewel Macedonië daar eigenlijk niet klaar voor is, heeft de EU weinig andere keus dan een kandidaatlidmaatschap van Macedonië te honoreren. Dit om de stabiliteit in de Balkan te bevorderen.

¹ Zie de bijdrage van Biegman in *Ablak nr. 5/2004*, het tijdschrift voor Centraal-Europa en de Balkan.